

PRZEMYSŁOWIEC

E. DĄBROWA

Drzewiecki & Jeziorański

Inżynierowie,
Warszawa,
Jerozolimska Nr. 85.

Wodociągi i Kanalizacje. ❁ Ogrzewania i Wentylacje. ❁ Automatyeczna regulacja temperatury.

Firma wykonała w ciągu **trzynastu lat** działalności około 1500 instalacyj. 65

Podgórze-Bonarka¹⁰ FABRYKA PORTLAND CEMENTU

Bernard Liban i Spka

(pod Krakowem).

14 poleca swój produkt najprzedniejszej jakości. 65

Fabryka Maszyn i Odlewnia

2 **Księcia A. LUBOMIRSKIEGO we Lwowie** 6

Lwów-Podzamecze ul. Św. Marcina 11.

Adres dla telegramów: SRENIAWA-LWÓW.— Telefon 559. — Konto poczt. Kasy Oszczęd. 867201.

Wykonywa wszelkie roboty, wchodzące w zakres przemysłu maszynowego:

1. Urządzenia, rekonstrukcje i reperacje gorzelń, browarów, młynów, tartaków, cegielń i innych zakładów przemysłowych.
2. Kotły parowe, konstrukcje żelazne, rezerwoary i wszelkie inne roboty kotłarskie.
3. Jako specjalność: transmisje o kołach pasowych, formowanych maszynowo, wykonane przy pomocy maszyn specjalnych.
4. Odlewy żelazne z własnych i nadestanych modeli od najlżejszych do 5000 kg. wagi. Odlewnia zaopatrzona w najnowsze maszyny do formowania, daje nam możność zadowolnić najostrzejsze wymagania odbiorców naszych.

Prosimy o zwrócenie uwagi na markę ochronną na wyrobach naszych. 57

ORENSTEIN i KOPPEL

Fabryki kolei wązkotorowych i lokomotyw

BIURO:

Lwów

Pasaż Mikolascha

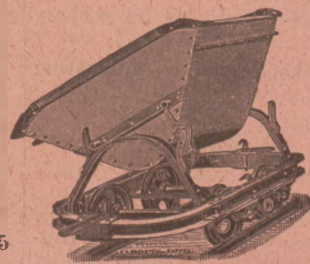
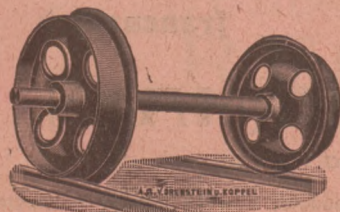

Składy:

ul. Grodecka 127.

Telefon Nr. 594.

URZĄDZAJĄ I DOSTARCZAJĄ 65

Koleje polne, lasowe, oraz dla celów przemysłowych, do ruchu ręcznego, konnego, parowego i elektrycznego. Słaty amortyzacyjne.

Koleje linowe — Koleje elektryczne — Koleje przenośne — Koleje drugorzędne — Koleje dojazdowe — Lokomotywy — Wózki — Bagiey ręczne i parowe.

Wynajmuje kompletnie urządzone koleje. Roboty przedwstępne, trasowanie.

„Architekt“

miesięcznik poświęcony architekturze, budownictwu i przemysłowi artystycznemu

wychodzi w Krakowie raz na miesiąc, w zeszytach ozdobionych licznymi ilustracjami i tablicami rysunkowymi.

Przedpłata rocznie 20 K. 10 rb., 20 m., lub 30 fr. — Pojedynczy zeszyt 2 K. 1 rb., 2 m., lub 3 fr.

Dla członków polskich Towarzystw technicznych o 20% taniej.

Kraków, ul. Zgoda 1.

„Chemik polski“

Czasopismo poświęcone wszystkim gałęziom chemii teoretycznej i stosowanej

Wychodzi co tydzień w Warszawie. —

Prenumerata wraz z przesyłką pocztową wynosi: rb. 10 rocznie, rb. 5 półr. i rb. 2 kop. 50 kwartalnie.

Warszawa, Marszałkowska 118.

„EKONOMISTA“

pod redakcją Stefana Dzielwskiego przy współudziale komitetu redakcyjnego

Warszawa, ul. Podwałe 4.

Ekonomista wychodzi w końcu każdego kwartału w zeszytach zawierających 10 do 13 arkuszy druku.

Cena ekonomisty w Warszawie:

rocznie . . . 5 rb. — kop.
półrocznie . . . 2 „ 50 „

na prowincyi:

rocznie 6 rb.
półrocznie 3 „

Prenumeratę za granicą przyjmuje księgarnia Gebethnera i Ski w Krakowie. Rocznie 16 koron lub 13 marek. Półrocznie 8 kor. lub 6 M.
Cena pojedynczego zeszytu 1-50 rb.

Sokolnicki & Wiśniewski

Fabryka elektrotechniczna i Zakład instalacyjny

L W Ó W.

Biuro centralne i fabryka: Lwów, na Błonie 38 (dom własny)

Biura instalacyjne: Lwów, ulica Akademicka 1. 16.
Kraków, plac Maryacki 1. 9.

Adres telegraficzny: Grom, Lwów. — Grom, Kraków.

Wyrób i największe składy artykułów elektrotechnicznych.

Budowa kompletnych stacji elektrycznych. Wyzyskiwanie sił wodnych do wytwarzania energii elektrycznej i zastosowania jej w przemyśle i gospodarstwach rolnych. — Większość znacniejszych urządzeń elektrycznych w Galicji od roku 1903 wykonana firma Sokolnicki & Wiśniewski.

Projekty, kosztorysy i porady techniczne bezpłatnie.

65

Wodociągi

dla miast, miasteczek, zakładów publicznych i domów prywatnych buduje

Zygmunt Rodakowski

PRZEDSIĘBIORSTWO BUDOWY WODOCIĄGÓW

65

dawniej biuro instalacyjne „Towarzystwa Akc. dla przedsiębiorstw elektrycznych, wodociągów i kanalizacji“.

we Lwowie ul. Sykstuska 1. 26.

Telefon 667.

Wykonuje wszelkie poszukiwania za wodą, plany i projekty wodociągowe, ujęcia źródeł i wiercenia lub kopania studzien, całkowite wodociągi miejskie, zupełne instalacje wodociągowe w gmachach publicznych i prywatnych, klozety, łazienki od najprostszych do najwykwintniejszych, cyrkulacje wody gorącej, odpływy i kanalizacje.

Materyał doborowy. — Wykonanie wzorowe — Ceny umiarkowane.

Adres dla listów: Zygmunt Rodakowski Lwów.

Adres dla telegramów: Rodakowski Lwów.

Dyplom honorowy Buczacz 1905.

Tarnopol 1905.

Zaprzysiężony rzeczoznawca c. k. Sądu krajowego we Lwowie.

Buczacz 1905.

Pierwszy krajowy zakład budowy młynów

Fabryka maszyn i kamieni francuzkich

LEOPOLD HERRMANN

Lwów, ul. Grodecka 14 a.

URZĄDZA i PROJEKTUJE wedle nowoczesnych wymagań budowy nowych jakoteż rekonstrukeye starych młynów wszelkich systemów z popędem maszyn parowych, motorów i turbin wodnych. PRZYJMUJE dostawy kompl. urządzeń z pierwszorzędnych krajowych i zagranicznych fabryk, dla gorzeln, browarów, tartaków, fabryk krochmalu, syropu kartoflanego, drożdży, cegielń parowych, elektrycznego oświetlenia i przeniesienia siły, wodociągów i ogrzewań centralnych. SKŁAD motorów lokomobil do poruszania za pomocą gazu, benzyny, spirytusu, ropy naftowej, nafty i pary oraz aparaty do wytwarzania gazu z antracytu i koks. Kasy ogniotrwałych, sikawek, pomp i t. p.

OGŁOSZENIA.

BACZNOŚĆ!

Zauważyliśmy w ciągu rocznego naszego doświadczenia w Galicyi, że nie wszędzie umiejętnie umieją się obchodzić z maszynami, co jest przyczyną, że maszyny nasze należące bezsprzecznie obecnie do najlepszych, nie zawsze oddają taką usługę jak powinny.

Dla zapobieżenia temu, sprowadziliśmy całkiem **nową instrukcję** obchodzenia się z maszyną. która to instrukcja przedstawia w kilkudziesięciu obrazkach dokładny sposób ustawienia, regulowania i rozbierania wirówki. Instrukcja ta jest tak **pouczającą**, że każdy laik nawet potrafi z maszyną odpowiednio się obchodzić.

Oprócz tego oświadczamy, że odtąd każdą od nas kupioną **wirówkę** ustawiamy przez naszego monterę **bezpłatnie**, tak, że przy montowaniu całego urządzenia nie liczymy czasu zużytego na ustawienie wirówki. Ponadto każdy kupujący całe urządzenie mleczarni wartości 5.300 K — ma prawo żądać

raz na rok bezpłatnej kontroli maszyn.

Dla spokoju kupujących, że otrzymują maszyny najlepszej jakości oświadczamy, że przyjmujemy **gwarancję na rok** w ten sposób, że gdyby w tym czasie maszyna okazała się złą dowodnie, jesteśmy skłonni takową wymienić, **bez dalszych pretensyj.**

Zwracamy uwagę, że oprócz maszyn i naczyń mleczarskich, dostarczamy także maszyny do lodu i aparaty do chłodzenia niskiego.

Nowe katalogi bezpłatne wyszły już z druku i wysyłamy franco i darmo.

Burmeister i Wain

Tow. akcyjne dla budowy maszyn i okrętów — Biuro techniczno-mleczarskie Galicyjskiego Tow. mleczarskiego.

Kraków, Basztowa 13.

Lwów, Karola Ludwika 3. Tow. gosp.

Biuro techniczne dla przemysłu chemicznego

Tadeusz Jngwer, inżynier chemik

Projektuje i urządza fabryki chemiczne, jak: cukrownie, browary, gorzelnie, fabryki syropu, drożdży, sody, kwasów, chemikaliów, farb i innych artykułów.

Pouczenia i przepisy dla drobnego przemysłu chemicznego, jak: wyrób past, smarów, atramentu, lakierów, perfum.

Pracownia chemiczno-techniczna

Lwów, Pasaż Mikolascha.

SZTUCZNE

WODY MINERALNE I LEGZNICZE

przewyższające dobrocią i świeżością wody naturalne wyrabia z polecenia i pod kontrolą

Komisji Przemysłowo-lekarskiej lwowskiego

Towarzystwa Lekarskiego

FABRYKA - „ZDROWIE“

Lwów, **ul. Krzyżowa 1. 42.**

NR. TELEFONU 544.

NR. TELEFONU 544.

ZNAKOMITA WODA STOŁOWA „ZDROWIE“.

Skład fabryczny wszelkich artykułów i przyborów kosmetycznych, aptecznych i chirurgicznych

DROGUERYA

J. RECHENA

magistra farmacyi

Lwów — ulica Halicka liczbą 18.

Wysyłka na prowincję dwa razy dziennie.

Znakomity, przez pp lekarzy uznany **KREM DO ZĘBÓW** w tubach

ODONTOŁ

cena 40 halerzy

czyści i chroni zęby od zepsucia.

WODA DO UST

ODONTOŁ

cena flaszki 1 kor. — Desinfekcyjne jamę ustną i zapobiega bólu zębów.

Marcin PRUGAR i syn

PAROWA FABRYKA WYROBÓW
STOLARSKICH I PARKIETÓW

Lwów, Supińskiego I. 5. Telefon Nr. 563

poleca: wszelkie w zakres stolarstwa wchodzące wyroby
po cenach najniższych.

Zamówienia tak ze Lwowa jak i prowincyi skuteczniejszą się w jak
najrychlejszym terminie.

Własne biuro rysunkowe.

Kosztorysy wszelkie i przedmiary bezpłatnie.

56

Wyroby tkackie

Tkalni płócien i Składu wysyłkowego

M. MIĘSOWICZA

w Korczynie obok Krosna.

Odnaczone na wystawach krajowych najwyższymi
nagrodami **wyroby tkackie** z najlepszego prze-
dziwa, jakoto: Płótna, białe krośniaki i weby
zwykłej prześcieradłowej szerokości, Dymy, Dre-
lizki, Ręczniki, Chusteczki do nosa, Ścierki, Obrusy,
Serwety, Barchany, Flanele, Szewioty, Płóciénka,
kolorowe na fartuszki, sukienki, bluzki i t. p.
poleca po cenach umiarkowanych.

Na żądanie wysyła się cennik i próbki opłatnie.

Fabryka maszyn dla budowy młynów

przedtem **C. G. W. KAPLER** Tow. akcyjne, Berlin Nr. 20 Prinzenallee 75—76

urządza i projektuje wedle nowoczesnych wymagań budowy nowych, jakoteż rekonstrukcyje starych
młynów wszelkich systemów z popędem maszyn parowych motorów i turbin wodnych. Wyłączne zastę-
pstwo dla Galicji i Bukowiny firma: Pierwszy krajowy zakład budowy młynów, fabryka maszyn i kamieni
francuskich

LEOPOLD HERMANN Lwów, Grodecka 14 a,

Referencyami na dotychczas urządzone większe młyny, oraz kosztorysami i katalogami, służę uprzejmie
na żądanie.

Wyroby dyetetyczne nadzwyczajna oszczędność i do-
godność w każdym gospodar-
stwie poleca

**Pierwsza Fabryka krajowa
wyrobów dyetetycznych**

M. Zaccalle, Wola Duchacka, p. Podgórze

Gotowe ciasto do pieczenia (daje pieczywa na 8 osób)
czekoladowe, korzenne, paczka — angielskie, zdro-
wia, paczka 75 h. — „Leguminy pudding“ (dla 6 osób)
różne owocowe smaki, po 20 h., czekoladowe po 30 h.
„Proszek drożdżowy“ po 10 h. — „Cukier waniliowy“
po 14 h. — „Wanilinowy proszek do sosów“ po 12 h.

Do nabycia we wszystkich sklepach spożywczych, jeśli
brak, odnieść się wprost do fabryki. Wysyłka odwrotnie.

Drukarnia Udziałowa

Lwów, ulica Kopernika I. 20.

Wykonuje wszelkie roboty w za-
kres drukarstwa wchodzące - -

PRZEMYSŁOWIEC

TYGODNIK POPULARNY DLA SPRAW TECHNIKI I PRZEMYSŁU

Wychodzi w każdą sobotę rano.

Prenumerata wynosi: W AUSTRYI: miesięcznie K 1'20, kwartalnie K 3'50, rocznie K 14'—, W NIEMCZECH: kwartalnie M 3'50, rocznie M 14'—, W KRÓLESTWIE POI SKIEM: kwartalnie koron 4'—, rocznie koron 16'—.

NUMER POJEDYNCZY 40 hal.

Ogłoszenia: od miejsca wiersza jednej szpalty drobnym drukiem (petit) 40 hal. Przy zamówieniach kwartalnych lub rocznych znaczny opust.

Redakcja i Administracja: Lwów, ulica Akademicka I. 26.
Konto czekowe 76.233. Telefon Nr. 806.

ZASTĘPSTWO NA KRÓLESTWO: Księgarnia E. Wende i Sp.
Warszawa (Krakowskie Przedmieście 9).

Prenumeratę przyjmują wszędzie biura dzienników i księgarnie oraz Administracja „PRZEMYSŁOWCA“, Lwów, przy ulicy Akademickiej I. 26.

PRZEDRUK JEDYNIĘ ZA PODANIEM ŹRÓDŁA.

Redaktor naczelny: inżynier cywilny **Edmund Libański.**

TREŚĆ: 1. O nadużywaniu kredytu w handlu i w przemyśle. — 2. Sprawy przemysłowe. Usuwanie i zużytkowanie odpadków. 3. Sprawy techniczne. W sprawie regulacji miast i miasteczek. — 4. Pouczenia i przepisy. Magnezyt i techniczne jego zastosowanie. 5. Głosy z kraju. Jak pracuje inteligencja francuska dla dobra rzemieślników. — 6. Przemysł artystyczny. Przewrót w technice teatralnej. — 7. Sprawy Kobiety. W walce o byt. (Opowiadania autentyczne). (Ciąg dalszy). — 8. Kronika techniczno-przemysłowa. — 9. Sprawy bieżące. Drożyzna mieszkań. (Ciąg dalszy) — 10. Fejleton. Ze świata postępu techniki i przemysłu. — 11. Ogłoszenia.

Stanisław Bendlewicz.

O nadużywaniu kredytu w handlu i przemyśle.

(Dokończenie).

Jak dziwnie nieraz brzmi tłumaczenie odbiorcy wobec dostawcy: „Pan nie potrzebujesz pieniędzy, bo interes pański bardzo dobrze się rozwija“.

Że to fałszywa zasada, każdy zdrowo myślący i rozsądnie na stosunki społeczne się zapatrujący przyznać musi. Przecież „pieniądz robi pieniądz“, a ważność będącej w ręku gotówki powyżej już przytoczyłem. Przystaje być kupcem i przemysłowcem ten, kto zbyt wielu kapitałów nie kładzie w handel lub przedsiębiorstwo, bo banki, kasy oszczędności, lub papiery wartościowe nigdy tyle nie przyniosą, co handel lub przemysł.

Dbający o rozwój swego przedsiębiorstwa będzie ustawicznie powiększał lub ulepszał interes, a gdy nie ma odpowiedniej gotówki, nie może iść naprzód, a co najgorsza, poddać obcej konkurencji. Cóż z tego, że interes świetnie się rozwija i wiele się wysyła, kiedy odbiorcy nie płacą i z wyrównaniem kredytu czekają do ostateczności, a wierzyciel nasz z winy odbiorców łatwo znaleźć się może w przykrem położeniu. Dopraszając się wreszcie o własne pieniądze, usłyszysz w dodatku nieprzyjemne słowa za swe niby „natręctwa“.

Najgorszy jest trzeci rodzaj kredytu, t. j.: „branie towarów lub pieniędzy tytułem pożyczki na wieczne

oddanie“, czyli, że poprostu biorący z góry liczy na oszukaństwo.

Na to odpowie może niejeden: „Dla czego daje wierzyciel, nie mając pewności odebrania pieniędzy?“ Ba! Żeby to dający był wieszczem, lub biorący miał na czole charakter swój wypisany. Najwięcej przy takiej sposobności patryotyzm i zakłęcia w imię patryotyzmu odgrywają rolę. Podobny odbiorca zwykle weźmie kilka razy mniejsze pożyczkę towarów za gotówkę, lub każe sobie wystać za zaliczką, tłumacząc się, że dotychczas brał od Żyda lub Niemca, lecz woli przecież od swego kupować, bo to jest obowiązkiem każdego Polaka. Wziąwszy kilka razy, zapotrzebuje większą ilość towarów na odpust, wesele, chrzciny i t. p., z którego połowę zapłaci zaraz, drugą za kilka tygodni. I dotrzyma przyrzeczenia, bo pozostałą drugą połowę zapłacił. Ale potrzebuje na nowo towarów, a pieniądze chwilowo nie ma, bo musiał zapłacić dzierżawę, podatki, choroba była w domu, słowem, tłumaczy się najrozmaitszymi sposobami. Kupiec lub przemysłowiec daje towary w dobrej wierze, a że na kredyt, więc odbiorca żąda więcej towaru, jak gdyby wziął za gotówkę. Po trzech-, sześciu- lub dziewięćmiesięcznym kredycie zaczyna się upominać, a dłużnik nasz nawet nie raczy odpowiedzieć. Naturalnie wstępuje dostawca na drogę sądową i wygrywa, bo dłużnik na termin się nie stawil. Jesteśmy zadowoleni, że sprawa z wyrokiem tak gładko poszła i oddajemy komornikowi do wyegzekwowania; aż tu pewnego pięknego poranku od-

— Jedyne w kraju —

odpowiadające nowoczesnym wymaganiom

„CONFIDENTIA“

przez Wysoki c. k. Rząd koncesyonowane

BIURO INFORMACYJNE o stosunkach kredytowych

Biuro: Lwów, Karola Ludwika 5 i Sykstuska 9.

Ko.: to pocztowej Kasy oszcz. Nr. 74.157. — Telefon Nr. 914.

Zastąpione we wszystkich miejscowościach w kraju i zagranicą.

Informacje

o stosunkach kredytowych, majątkowych i familijnych, firm osób prywatnych :::::

Specjalność: Inkaso [ściągnięcie wierzytelności także za nieściągalne uważane] w kraju i zagranicą.

Prospekta i kupony próbne bezpłatnie i franco.

bieramy mandat z powrotem, że zasądzony nic nie posiada, cichaczem wyniósł się za granicę, albo majątek jest własnością żony, a nawet przed rokiem już manifestował! I cóż w obec tego robić? Mówi wtedy wierzyciel: „Trzeba odczekać“. I czeka się rok i dwa, aż ostatecznie przy inwenturze zamyka się konto i z bólem serca przenosi się do straconych. Ma zatem kilka set marek straty, które byłby oszczędził, gdyby nie podstępem zdobyty kredyt. Ale któż to mógł przewidzieć? Tak pięknie prosił, tak się zaklinał i przysięgał w imię patriotyztu, że ujął za serce wierzyciela.

A ile to podobnych zdarzeń z odbiorcami zachodzi i ile tysięcy marek odpisuje się od inwentury? Jeżeli rozchodzi się o jaki większy i pierwszy interes, to na to mamy biura wywiadowcze, które jak najdokładniej o stanie majątkowym dłużnika nas uwiadomią. Ale jeżeli tak bywa, jak przykład stawiłem, to ostatecznie któżby nie dał na kredyt, zwłaszcza, jeżeli uważamy dłużnika, jako stałego odbiorcę, bo brał towary dotychczas za gotówkę.

Że bardzo wielu mamy w społeczeństwie naszym podobnych odbiorców, znana jest rzeczą i przypadków takich możnaby masami przytoczyć.

Nasuwa się teraz pytanie, w jaki sposób zapobiedz wyzyskiwaniu kredytu, który w rzeczywistości jest zabójczym dla naszego handlu i przemysłu. Mojem zdaniem, jedyny sposób, ażeby społeczeństwo samo poczuwało się do ograniczania kredytu, a ile się da, wcale go nie używało.

Ostatecznie, kupując za gotówkę, a więc obywatel się zupełnie bez kredytu, wychodzimy jak najkorzystniej na tem, bo najprzód kupujemy towary i wyroby od naszych dostawców znacznie taniej, a po tem, że ograniczamy nasze potrzeby, co przy braniu na kredyt prawie jest wykluczonem. Kupiec zaś i przemysłowiec, mając pieniądze za sprzedane towary i wyroby w rękę, może o wiele skuteczniej prowadzić i rozwijać swoje przedsiębiorstwo, jak biorąc również towary, lub surowe materiały od grosistów i fabrykantów na kredyt.

Rozwój i podźwignięcie swojskiego handlu i przemysłu leży na sercu każdemu z nas, bo wiemy, że w tem właśnie jest przyszłość i siła nasza, a mając

handel i przemysł wyrobiony i utrwalony, możemy śmiało stawić czoło, a przeciwnicy musieliby się z nami liczyć. Wiedzmy, że handel i przemysł panuje nad światem, a z tego punktu widzenia wiele potrzeba nam jeszcze, ażeby podążyć za innymi narodowościami. Starajmy się, jak i gdzie tylko się da, kredyt ograniczać i poprostu go nie nadużywać, a przekonamy się, że to tylko obu stronom na korzyść wyjdzie, bo bezpośrednio przyczynimy się do większego dobrobytu w naszym społeczeństwie, a dostawcy zaś nasi mając więcej pieniędzy w rękę, będą panami położenia i bez troski dalej rozwijać będą swe przedsiębiorstwo.

Sprawy przemysłowe

Inż. Henryk Starck.

Usuwanie i użytkowanie odpadków.

(Ciąg dalszy).

Rozróżmiany dwa odrębne sposoby usuwania nieczystości. Według pierwszego gromadzi się je w specjalnych naczyniach t. j. w jamach kloacznych lub w beczułkach, a następnie wywozi poza granice miasta, według drugiego zaś odprowadza się kał podziemnymi kanałami.

Sposób pierwszy jako bardzo prosty i nie skomplikowany, nie wymaga bliższych wyjaśnień; jest on najczęstszym u nas praktykowany.

Niestety w wielu miastach, mających pretensje zaliczania się do większych, są te jamy kloaczne wykonane z desek lub pali, a nie z muru na cemente, wskutek tego kał wsiąkając w ziemię przedostaje się do studzien i uniemożliwia swym zapachem i smakiem używanie wody do picia i gotowania.

Zadaniem drugiego systemu jest odprowadzenie wszelkich nieczystości jak: odchodów ludzkich i zwierzęcych, wody deszczowej, kuchennej, fabrycznej, tudzież śmieci do sieci kanałów, które założone są stosownie do stosunków miejscowych.

Retrospektywna wystawa środków komunikacyjnych, urządzona na wystawie paryskiej, przedstawiała niezmiernie zajmujący, pouczający obraz typów i modeli od najdawniejszych wozów aż do dumnych kółosów parowych XIX. stulecia, a w końcu rowerów i samochodów.

Z uśmiechem pobłażania patrzył widz na te niezgrabne dzieła dawnych stuleci, ale po co mówić stuleci? — śmiało można powiedzieć nawet dziesięcioleci XIX. wieku. Wehikuł z lat 1870, a dzisiejszy rower, tricykl, tandem, triplety (na trzy osoby), quintuplety (rower na 5 osób), sextuplety*) świadczą naocznie co to znaczy »postęp techniki i przemysłu«.

Przed 50 laty »szybkobiegacz« z depeszami marnował tydzień cały z Wiednia do Berlina — dziś na rowerze wystarczy 1½ dnia. Przed 10 laty ani się śniło, by można było na rowerze osiągnąć bez wielkiego trudu chyżość 50 klm. w godzinie, a coż dopiero rywalizować zwycięsko z pociągiem kolei.

*) Na sextuplecie urządzono wyścigi z pociągiem Empire-Staate-Express w 1896 r. z Nowego Yorku do stacji Syrakuz (1½ mili) sześciu rowerzystów na tej maszynie prześcignęło pociąg, pędzący z szybkością 80 klm. na godzinę.

Edmund Libański.

Ze świata postępu techniki i przemysłu.

(Historia welocypedu. — Angielskie karykatury. — Zapoznany wynalazca. — Rower przyszłości. — Olbrzymi przemysł. — Kwestya kobieca).

(Ciąg dalszy):

W Niemczech produkuje 30 fabryk przeszło pół miliona kół rocznie, Anglia sprzedaje ich ¾ miliona, Francja 1/3 miliona rocznie, Austria wyrabia do 60.000, daleko jednak Europie do osiągnięcia cyfr Stanów Zjednoczonych. Liczą, że w Ameryce jeździ na rowerach 4 miliony osób, to znaczy, że jeden »cyklista« wypada na 24 mieszkańców, we Francji jeden na 250 osób, w Niemczech na 500, w Austrii — niewiadomo; nie ma statystyki a istnieją zaledwie dwie fabryki rowerów »Pucha« w Gracu i znana fabryka broni w Steyer.

Rower, to widoczny znak swobodnego opanowania przestrzeni przez człowieka — dopomógł do indywidualizowania ruchu — lokomotywa zaś niejako uspołeczniła ruch zbiorowy, masowy.

W wielkich, na równinie leżących miastach podzielone są ścieki na okręgi zamknięte głównym kanałem zbiorczym, do którego uchodzą w promieniu biegnące, a w środku rozpoczynające się kanały. Inne miasta o nierównej płaszczyźnie poprzerzynane są jednym lub kilkoma kanałami, albo też główne kanały łączą się w jeden.

Zawartość zbiorczego kanału odprowadza się naturalnym spadkiem albo w sztuczny sposób poza miasto. Do spłukiwania kanału używa się w pierwszej linii samej zawartości jego, a to w ten sposób, że w pewnych odstępach umieszcza się śluzy, które z chwilą zamknięcia wstrzymują odpływ. Kiedy większa ilość nagromadzi się przed śluzą, otwiera się zaporę, a pęd wstrzymanej wody porywa wszystkie stałe części ze sobą i unosi je ku ujściu.

Zachodzi teraz pytanie, dokąd odprowadzić ścieki i co począć z niemi. Otóż w pierwszej linii należy od nagromadzonej zawartości kanałów oddzielić wodę i odprowadzić ją do najbliższej wody płynącej, a pozostałe części powodujące zanieczyszczenie jej, zużytkować do celów ulepszenia gleby.

Znamy kilka sposobów oczyszczania ścieków wspomnę tu o dwu: za pomocą filtrów (biologicznym) i nawadniania (irygacji). Przy filtrach układa się warstwę okruchów, najczęściej żużel lub twardy koks do kotliny, do której napuszcza się zawartość ścieków.

Części stałe zatrzymują się na powierzchni filtra, a mechanicznie oczyszczony płyn przecieka przez warstwę okruchów. Odpływ nie jest zdolny do gnicia i może być odprowadzony do każdego potoku.

Zachodzić może pytanie, jak długo może być używanym materiałem służący do odczyszczenia. Otóż według doświadczeń Dumbara w Hamburgu wynika, że przy trzykrotnem użyciu filtrów na dobę, działają one dobrze przez cały rok. Działanie ich utrudnia delikatny muł osadzający się na ziarnkach koksu.

Poznać to można po zmniejszonej ilości odpływu, gdy wynosi ona 80%, należy materiały odświeżyć. Odświeżenie nie wymaga jednak wprowadzenia nowego koksu. Wystarczy, gdy materiały filtracyjne wypłucze się strumieniem wody, a braki uzupełni świeżym materiałem.

(C. d. n.)

A w końcu jeszcze jedna bardzo nowoczesna rzecz »równouprawnienie kobiet« zyskało w rowerze środek agitacyjny.

Królowa »bicyklette« porwała zastęp niewiast, daremnie załamywały ręce staroświeckie matrony, darmo wzdychała mał-filister; eleganckie koło, na którym kobieta mogła dorównać »panu świata« mężczyźnie i siłą próbować fizycznych, działało magicznie, wpływało na strój, modę, łącząc gracyę z użytecznością. Ewa, jak mówili Paryżanie, przemieniła się w »La pedaleuse«. I tego już nikt nie cofnie — »daremne żale, próżny trud«. Służbę telegraficzną w Paryżu spełnia cały zastęp kobiet, pracą ich to doręczanie depesz na stalowych dwukołowych rumakach. Praca, technika i świat dzisiejszy machin, postawiły robotnice obok robotnika, a postęp wiedzy stosowanej, technika, przemysł i handel wyswabdzają społecznie zarówno kobiety jak i mężczyzn.

Tak pouczają znaki nowych czasów.

Sprawy techniczne

W sprawie regulacji miast i miasteczek.

Każda ustawa budowlana, musi się opierać na dobrym planie regulacyjnym, jak zaś wygłąda u nas regulacja miast i miasteczek, a nawet stolic o tem nie ma dwóch zdań — gospodarka bezplanowa oparta przeważnie na spekulacji budowlanej i parcelacyjnej.

Podajemy tu do wiadomości techników interesowanych i magistratów galicyjskich — odnośne ustawy, jakie obowiązują gdzie indziej.

§ 1. W celu zakładania lub zmiany ulic i placów w miastach i osadach wiejskich, ustala linie regulacyjne ulic i frontów, stosownie do wymogów publicznych, naczelnik gminy w porozumieniu z gminą lub jej zastępcą i za zgodą miejscowej władzy policyjnej.

Miejscowa władza policyjna może żądać ustalenia linii frontów, jeżeli ją względy publiczne do tego wzywają.

W myśl tej ustawy, pod ulicą rozumie się nasyp uliczny i chodnik dla pieszych.

Linie regulacyjne ulic są zwyczajnie także liniami regulacyjnymi frontów, to znaczy, tworzą granicę, poza którą budować nie wolno. W nadzwyczajnych przypadkach może być ustalona inna linia regulacyjna frontów wzdłuż linii regulacyjnej ulicy, jednak z 10-guły nie dalej niż na trzy metry.

§ 2. Linie regulacyjne można ustalać dla poszczególnych ulic lub tylko części ulic, albo uwzględniając potrzeby przyszłości, na podstawie planów zabudowania dla większych kompleksów.

Jeżeli zaś wskutek znacznego spustoszenia albo pożogi rozchodzi się o odbudowanie całych kompleksów, to obowiązkiem gminy jest jak najprędzej rozstrzygnąć, czy i w jakich granicach ma być ustanowiony nowy plan zabudowania, i w tym przypadku ma zarządzić natychmiastowe ustalenie nowego planu zabudowania.

§ 3. Przy ustalaniu linii regulacyjnych należy uwzględnić wymogi ruchu ulicznego, bezpieczeństwo od ognia, publiczną zdrowotność, jakoteż unikać oszpencenia ulic i placów.

Dlatego należy starać się o uzyskanie dostatecznej szerokości ulic, i o dobre nawiązanie nowych obiektów budowlanych do istniejących.

§ 4. W każdym planie ustalającym linie regulacyjne należy dokładnie oznaczyć, przez które parcele lub części parcel, te linie są poprowadzone, jakoteż musi być uwidocznionem położenie ulic i placów nad poziomem, oraz zamierzone ich odwodnienie.

§ 5. Miejscowa władza policyjna może odmówić zatwierdzenia (§ 1.) tylko wtenczas, jeżeli tego wymagają względy policyjne.

Jeżeli naczelnik gminy nie zgadza się z odmownem orzeczeniem władzy policyjnej, rozstrzyga na jego żądanie Wydział powiatowy.

Tenże rozstrzyga na żądanie miejscowej władzy policyjnej o potrzebach warunków, wymaganych przez władzę policyjną, a uchylonych przez naczelnika gminy.

§ 6. Jeżeli planem regulacyjnym jest objęta twierdza, lub przychodzą w nim rzeki, drogi, koleje i dworce kolejowe, — to policja miejscowa ma dołożyć starań,

ażeby interesowanym władzom zawczasu daną była sposobność strzeżenia ich interesów.

§ 7. Po uzyskaniu przychyłnej decyzji od policji miejscowej, względnie od Wydziału powiatowego, naczelnik gminy jest obowiązany wyłożyć plan w odpowiednim miejscu do publicznego użytku. Jak się to ma odbywać, jest rzeczą zwyczaju miejscowego, z tym jednak dodatkiem, że zarzuty przeciw planowi zgłaszać należy u naczelnika gminy w przeciągu oznaczyć się mającego czasu, najmniej zaś w przeciągu 4-ch tygodni.

Jeżeli rozchodzi się o ustalenia dotyczące się tylko kilku parcel, wystarcza zamiast ogłoszenia na publicznym miejscu, zawiadomienie właścicieli dotyczących parcel.

§ 8. O podniesionych zarzutach (§ 7.), jeżeliby nie nastąpiło porozumienie między naczelnikiem gminy a podnoszącymi zarzuty, rozstrzyga Wydział powiatowy. Jeżeli zarzutów nie podniesiono, lub nastąpiło porozumienie, naczelnik gminy jest obowiązany uznać plan z urzędu, wyłożyć go dla publicznego wglądu w odpowiednim miejscu i o tem podać do wiadomości w sposób używany w danej miejscowości.

§ 9. Jeżeli ustalenie linii regulacyjnych dotyczy więcej gmin, mają się przedtem naczelnicy tych gmin ze sobą porozumieć.

W sprawach, w których do porozumienia nie przyszło, rozstrzyga Wydział powiatowy.

§ 10. Każdy plan regulacyjny, już sporządzony przed wydaniem niniejszej ustawy, lub sporządzić się mający, może być zniesiony lub zmieniony tylko na podstawie przepisów tej ustawy.

§ 11. Z dniem wyłożenia według § 8. planów do publicznego użytku następuje ograniczenie praw właściciela gruntu w tym kierunku, że wznoszenie nowych budowli, dobudowań i przebudowań może mu być stanowczo wzbronione. Równocześnie nabywa gmina prawo wywłaszczenia przestrzeni objętych liniami regulacyjnymi ulic i placów.

§ 12. Statut gminny może wymagać, aby przy ulicach lub częściach ulic, które jeszcze według miejscowych policyjno-budowlanych przepisów dla ruchu publicznego i zabudowania nie są przygotowane, nie stawiano nowych budynków mieszkalnych z wyjściem na te ulice.

(C. d. n.)

Pouczenia i przepisy.

Magnezyt i techniczne jego zastosowanie.

Magnezyt znajduje coraz szersze zastosowanie w przemyśle. Na przeszkodzie staje niestety drożyzna tego materiału, gdyż w Europie spotyka się go w bardzo niewielu miejscach. W pokłady czystego magnezytu, zawierającego 97% $MgCO_3$, obfituje wyspa Eubea, i minerał tego pochodzenia najlepiej znany jest w handlu. Eksploatacja jest łatwa, przeważnie odkrywkowa; materiał kruchy. Pokłady tworzą niewielkie czystoza. Prócz tego spotyka się magnezyt — już mniej czysty — o 95% $MgCO_3$ — w wielu innych miejscowościach Grecyi: w Koryncie na wyspie Lemnos, około Megary. W Mandoli pokłady zalegają pod wierzchem na znacznej przestrzeni i dochodzą miejscami do 100 m głębokości.

Z sąsiadujących z nami krajów najczystszy magnezyt posiadają Węgry: zawiera on 95% $MgCO_3$.

Magnezyt styryjski ma 88% $MgCO_3$, a śląski w Frankensteinie, 92%.

Znajdują się również pokłady tego minerału w Laponii. W r. 1901 odkryto 92%-owy magnezyt około Ufy, na Uralu. Miał on być eksploatowany, co jednak, zdaje się do skutku nie doszło, gdyż rosyjskiego magnezytu niema w handlu.

Poza Europą znane są tylko pokłady w Transwalu.

Wydobywanie magnezytu styryjskiego, węgierskiego i niemieckiego jest trudne z powodu kłopotliwego, wymagającego wielkiej staranności sortowania. Rozróżnienie magnezytu od towarzyszących mu minerałów często daje się przeprowadzić tylko na drodze rozbioru chemicznego.

Magnezyt jest najbardziej ogniotrwały m materiałem ze znanych w technice.

Prof. Hove na uniwersytecie w Kolumbii konstruował piecyk laboratoryjny elektryczny z magnezytu, bardzo pożyteczny w wielu przypadkach, kiedy piecyki krzemionkowe, węglowe i inne wypowiadają postuśczeństwo.

Jedna z firm niemieckich na wystawie ceramicznej w Berlinie w r. ub. wystawiła wyroby z magnezytu eubejskiego, wytrzymujące temperaturę powyżej 3000° C.

Cegły magnezytowe znajdują szerokie zastosowanie w przemyśle żelaznym, stalowym, szklanym, elektrotechnicznym, a polecane są również i do wykładania pieców cementowych. Praktyki w cementowniach brak jeszcze.

Fabryka cegieł magnezytowych polega 1) na wypalaniu magnezytu do temperatury spiekania, t. j. do $\pm 1600^\circ C.$; 2) rozdrobnieniu i zmieszaniu wypalonego materiału; 3) zwilżaniu go i formowaniu cegieł pod ciśnieniem 400 — 500 atm. 4) suszeniu cegieł i wypalaniu w 1600° C.

Otrzymany produkt jest mechanicznie bardzo wytrzymały, posiada wysoki ciężar właściwy, dochodzący do 3,05 i nieznaczną porowatość. W temperaturze 1900°, kiedy kaolin i platyna zostają zupełnie stopione, cegły magnezytowe styryjskie nie ulegają najmniejszej zmianie.

Przemysł magnezytowy powstał około r. 1880 w Styryi. Obecnie istnieje już kilka fabryk na Węgrzech i w Niemczech, a konkurencja zniżyła znacznie pierwotnie bardzo wygórowaną cenę cegieł.

Zakłady, przerabiające magnezyt, produkują również i t. zw. magnezyt paloną, przez wypalanie magnezytu w temp. 700° C. Ponieważ magnezyt zawiera przeszło 50% dwutlenku węgla, otrzymywanie tego ostatniego, jako produktu pobocznego, może się opłacać.

Magnezyta palona znalazła zastosowanie w technice wskutek tego, że zarobiona z roztworem chlorku magnezu daje silnie twardniejący produkt. Znane u nas posadzki ksylolitowe są kombinacją tych materiałów z trocinami. Spotykany w handlu cement magnezytowy i cement Sorela są mieszaniną palonej magnezytu z piaskiem, szkłem wodnym i t. p. Podczas użycia zaprawia się je stężonym roztworem chlorku magnezu. Stosuje się je do wyrobu kamieni litograficznych, toczaków, wreszcie marmuru sztucznego, gzymsów, sztukaterii, brykietów węglowych. W fabrykach cementu używane są, jako zaprawy, do wykładania cegiełkami młynów rurowych.

W wielu fabrycznych procesach chemicznych, jak podczas robienia stearyny, mydła i innych, magnezyta palona, jak wiadomo, znajduje również zastosowanie.

Magnezyt surowy mielony, dodany do gliny w celu fabrykacji zwykłych cegieł, zmniejsza skłonność tych ostatnich do deformowania się w czasie wypalania w piecu ceramicznym.

J. Rut.

Głosy z kraju

Jak pracuje inteligencja francuska dla dobra rzemieślników?

We Francji istnieją od lat wielu różne towarzystwa zachęty przemysłu i handlu, tudzież liczne stowarzyszenia byłych uczniów szkół wyższych i średnich, których głównym zadaniem jest urządzenie wykładów popularnych dla młodych terminatorów i starszych robotników, utrzymywanie bibliotek w miastach fabrycznych i wydawanie tanich podręczników lub czasopism dla klasy pracującej. Ta czynność obywatelska ludzi, mających wykształcenie wyższe, świadczy o zrozumieniu ważności pracy w społeczeństwie i stanowi jeden z najpiękniejszych rysów w charakterze inteligencji francuskiej.

Do najczynniejszych towarzystw tego rodzaju w Paryżu należy Towarzystwo nauki elementarnej, założone w roku 1815, Towarzystwo politechniczne, istniejące od roku 1830, Towarzystwo filotechniczne, od roku 1848 i Zjednoczenie młodzieży francuskiej, założone w roku 1875. Popęd do zakładania takich towarzystw dała Anglia, w której podczas wojen napoleońskich wszystkie warstwy inteligencji skupiły się około jednego wielkiego celu ochrony pracy narodowej od upadku, jakim jej zagrażała polityka ekonomiczna Napoleona.

Założyciele Towarzystwa nauki elementarnej, którzy przystąpili do dzieła niezwłocznie po ustaniu wielkich wojen, dążyli przede wszystkim do podźwignienia szkoły ludowej z upadku i zaniedbania, lędnącego naturalnym skutkiem ciągłych walk narodu we wszystkich częściach świata. Rozpoczęli wydawnictwo czasopisma o wychowaniu ludowym. Powyższe czasopismo wychodzi dotychczas, a całość jego roczników przedstawia się w pokaźnej liczbie 64 tomów.

Zadaniem Towarzystwa filotechnicznego jest bezpłatne udzielanie wiadomości technicznych i handlowych osobom pełnoletnim obojga płci. W tym celu towarzystwo urządza odpowiednie wykłady, tudzież konferencje naukowe i literackie, rozdaje corocznie medale, nagrody, dyplomy i świadectwa odbytej nauki najpilniejszym słuchaczom, i stara się o zakładanie podobnych towarzystw w całej Francji. Do składu towarzystwa należą: profesorowie wykładający, opiekunowie i dyrektorowie rozmaitych kursów, przez towarzystwo utrzymywanych, członkowie honorowi i członkowie zwyczajni. Opiekunem towarzystwa może zostać każdy, kto płaci roczną wkładkę przynajmniej 100 fr. lub zasilili fundusz towarzystwa datkiem jednorazowym 1000 fr.; członek zwyczajny wnosi wkładkę przynajmniej 5 fr. rocznie, a zapłaciwszy jednorazowo przynajmniej 200 fr., uwalnia się od wszelkich dalszych wkładek rocznych. Zarząd składa się z prezesa, dwu zastępców, sekretarza generalnego i czterech sekretarzy zastępców, skarbnika i jego zastępcy, z 10 członków z grona profesorów i dyrektorów i z 10 członków z grona opiekunów. Zgromadzenie walne odbywa się dorocznie dwa razy, w styczniu i w lipcu. Na drugim zgromadzeniu

walnym sekretarz generalny przedkłada sprawozdanie z czynności towarzystwa, które podaje się do wiadomości ministerstwa spraw wewnętrznych, ministerstwa oświecenia i prefektury Sekwany. Towarzystwo ustanawia dla wykładów sekcje w obrębie Paryża, którym przewodniczy dyrektor i dyrektorka. Wykłady rozpoczynają się w połowie października i trwają przynajmniej sześć miesięcy. Towarzystwo wydaje słuchaczom swoich kursów dyplomy, a mianowicie dyplom ukończonych nauk przemysłowych (język francuski, fizyka, chemia, nauka o materyałach surowych, rysunki techniczne i ornamentalne, higiena i medycyna przemysłowa, historia naturalna), nauk matematycznych, konstrukcji praktycznych, (język francuski, konstrukcje, geometria wykreślna, kamieniarka i ciesiołka, miernictwo i niwelacja, higiena, prawo) tudzież dwójakiego rodzaju dyplomy dla kobiet. Organem towarzystwa jest miesięcznik, który członkowie otrzymują bezpłatnie.

Na podstawie takiej organizacji rozwinęło Towarzystwo filotechniczne bardzo zbawienną czynność. W roku 1848 otworzyło 14 kursów, których ilość w roku 1857 wzrosła do 30, w roku 1879 do 220, a obecnie wynosi 369 i oprócz tego 34 kursów dodatkowych. Te kursy odbywają się w 25 sekcjach w rozmaitych miejscach Paryża, a ilość słuchaczy wynosi średnio 7722 tygodniowo. Towarzystwo posiada osobną sekcję nauk mechanicznych dla terminatorów i czeladników warsztatowych, palaczy, kotlarzy, odlewczy, ślusarzy itp.; sekcję dla szewców, sekcję elektrotechniczną dla telegrafistów, robotników w zakładach elektrotechnicznych, sekcję dla malarzy liter i sekcję dla fotografii i jej zastosowania do przemysłu. Z bogatej wystawy tego towarzystwa można było sądzić o gorliwej pracy profesorów i uczniów w najrozmaitszych zawodach przemysłowych i o znacznych funduszach, którymi ono rozporządza.

Podobne cele założyło sobie Zjednoczenie młodzieży francuskiej, zostające pod opieką ministerstwa oświecenia. Zjednoczenie ustanowiło w Paryżu 21 sekcji dla wykładów popularnych, w których uczy bezpłatnie 279 profesorów; rocznie uczęszcza na wykłady przeszło 8000 osób rozmaitych stanów i zawodów. Na wystawie znajdowały się bardzo liczne prace słuchaczy i rozmaite modele i przyrządy, służące do wykładu popularnego nauk przyrodniczych.

W Lugdunie zawiązało się przed laty towarzystwo dla popierania nauki przemysłowej pod nazwą »Societe d'enseignement professionnel du Rhône«, które w roku 1878 uznano za instytucję użyteczności publicznej, mającą prawo do subwencji rządowej. — Wykłady popularne członków tego towarzystwa są przystępne dla mężczyzn i kobiet i tyczą się rozmaitych przedmiotów wiedzy ludzkiej ogólnej, tudzież nauk przemysłowych i handlowych, jak języków obcych, fizyki i chemii, gospodarstwa domowego, rysunków i perspektywy, kamieniarki, mechaniki stosowanej, modelarstwa, obsługi kotłów parowych itg. — W roku szkolnym 1887 i 1888 na 150 kursów uczęszczało 5847 słuchaczy. Towarzystwo filomatyczne w Bordeaux istnieje od roku 1808, a celem jego jest podniesienie oświaty i moralności wszystkich klas społecznych, szczególnie klas pracujących. Towarzystwo urządza wykłady w swoich własnych lokalnościach, wystawy publiczne, konferencje naukowe i kongresy, i ma staranie o rozwój szkół specjalnych. Dochody jego wynosiły w ostatnim

roku 106.500, a wydatki 106 900 fr. Na wykłady wieczorne uczęszczało około 4000 osób.

Równie doniosłym i zbawiennym jest działanie towarzystw zachęty przemysłu i handlu, które pod rozmaitemi nazwami są rozsiane po całej Francji. — Niektóre z tych towarzystw, jak Towarzystwo zachęty przemysłu krajowego, istniejące w Paryżu od roku 1801, i Towarzystwo przemysłowe, założone w Milhuzie w czasach, gdy to miasto nie należało jeszcze do Niemiec, zasłynęły daleko po za granicami Francji, a ich publikacje zajmują miejsce pierwszorzędne w literaturze technicznej. Do towarzystw przemysłowych, utrzymujących regularne wykłady wieczorne i niedzielne dla przemysłowców, należy: Towarzystwo przemysłowe w Elboeuf zajmuje się nauką terminatorów, których przeszło 700 uczęszcza rocznie na wykłady bezpłatne, wydaje czasopismo i utrzymuje bibliotekę publiczną dla przemysłowców. Towarzystwo zachęty przemysłu w Dieppe utrzymuje szkołę wieczorną z warsztatami. Tak pracuje prywatnie inteligencja francuska dla dobra rzemieślników. Jakież wzór niedościgniony daje ona naszej inteligencji.

Przemysł artystyczny

Przewrót w technice teatralnej.

(Dokończenie).

Oto Michalina Kramer, wychodząc z domu, wykrzykuje w kierunku dalszych pokojów pożegnanie pod adresem matki, a z głębi jadalni odzywa się przedrzeźniający głos jej brata, głos, który wstrząsa widzem i jest zapowiedzią całego dramatu rodzinnego. W »Trzech siostrach« podczas gdy akcja rozgrywa się na przodzie sceny, gdzie para romansowa rozmawia, w jadalni snują się postacie znudzonych gości. Podczas innej sceny w salonie, najbliższym widowni, z ruchów domyśleć się można rozmowy kilku oficerów na temat — strzelania, gdy przez szklane drzwi przedpokoju wiadać tłoczące się figury gości nadchodzących.

Całe mieszkanie żyje. Służba za każdym dzwonieniem przebiega pokoje, spiesząc otworzyć drzwi. Przed groźną np. sceną samobójstwa bohatera »Samotnych« przez ciemny pokój przesuwa się senna piastunka, podchodzi do kredensu i wyjmuje zeń coś dla dziecka — nie zapominając przytem lyknać ukradkiem ze stojącej tam butelki. I ten szczegół komiczny bynajmniej nie rozprasza uwagi widza. Nie zapomina on ani na chwilę, że tam w ciemnościach na kanapie kryje rozgorączkowaną głowę nieszczęśliwy człowiek, który postanowił popełnić samobójstwo. A wobec tej tragedii, rozpierającej piersi ludzkie, życie — wieczne, szare, zwyczajne — toczy się nieustannie w całej prozie i drobiazgowości swojej, toczy się bez przerwy, jak fale morskie. Dlatego wspomniany szczegół, wprowadzony przez spostrzegacza-reżysera, posiada w sobie i prawdę i groźbę zarazem.

A obok tego ruchu w mieszkaniu, ruchu żywych ludzi, będącego wierną kopią z życia, mamy przedziwną grę efektów świetlnych. Świeca w ręku służącej, oświetlająca naprzemian to jeden, to drugi pokój, oddalone światło lampy gdzieś w głębi, gdy na scenie wśród ciemności, słabo rozjaśnionej przez refleksy tej lampy,

półgłosem spowiadają się ludzie ze swych mąk serdecznych — wszystko to ma w sobie obrazowość i poezję, a jest niezmiernie prawdziwym i wiernym.

Drugą rzeczą, której dokonał Stanisławski, jest wprowadzenie na scenę całego świata dźwięków. Zazwyczaj w istniejących teatrach odbywa się wszystko na tle ciszy. Głosy grających odzywają się jakgdyby wśród jakiejś głuchej martwoty. Milczeniu skupionych słuchaczy odpowiada milczenie na widowni. W rzeczywistości zaś świat dźwięków nigdy nie umiera.

Stanisławski pochwycił te dźwięki i przeniósł je na scenę.

W »Trzech siostrach« np. przez cały niemal akt z sąsiedniego pokoju za sęną dochodzi monotony głos piastunki kołyszącej dziecko, słabszy, gdy na widowni mówią głośniejszy, donośniejszy, gdy rozmowa odbywa się półgłosem i gdy nastąpi przerwa lub milczenie, po wyjściu wszystkich. I ten przesiąknięty nudą głos nucącej nie pozwala zapomnieć ani na chwilę, że w mieszkaniu jest dziecko, które wtargnęło w życie całej rodziny, zajmując w niem miejsce ogromne, że matka jego w przesadnej trosce o »swojego Bohusia« zamknęła usta wszystkim mieszkańcom domu, rozpedziła gości, zmroziła życie, a sama... od »chorego Boha« poszła na schadzki miłosną.. Nadto ten monotony dźwięk za sceną wnosi jeszcze coś do sztuki: podkreśla w myśl Czechowa nudę, szarzyznę życia, kładzie piętno prozy na wszystkim, rozszerza woń pieluszek, niby chorego »Bohusia«, usuwając wszystkie sprawy życiowe, uczucia i myśli na drugi plan.

Z ulicy dochodzą, zawsze odpowiednio do rzeczywistych warunków i autorskich intencji, rozmaite dźwięki, wywołując złudzenie prawdziwego życia, zmuszają widza do uwierzenia, że tam poza oknami mieszkania, widzianego na scenie, rozciąga się ogromne miasto, wielkie i gwarne ulice, albo wieś, pola, ogrody, lasy, jak wypada ze sceneryi dramatu.

W piątym akcie sztuki Hauptmana »Samotni« na scenę przez szklane drzwi balustrady wdzierają się przeciągłe okrzyki ludzkie, posiadające jakiś akcent tak straszny, że przy tych dźwiękach robi się popłoch na scenie i jednocześnie zamiera serce widza; czuje się, że zaszło coś niespodziewanego, coś okropnego. Żona, rodzice Johanna i widzowie, uderzeni są jedną myślą że utonął człowiek, że Johannes się zabił — a to samobójstwo za sceną przeraża więcej, niż wszystkie podrygi i kurcze, naśladujące konanie, wzorowane na chorych w szpitalach. Podobnież w czwartym akcie »Kramera« Hauptmana, hałas w sąsiedniej izbie w szynkowni, okrutne wymysły kilku osób, odgłosy pasowania się, krzyki o pomoc — wszystko to zapowiada z takim złudzeniem niebezpieczeństwo, że widz uczuwa taką samą ochotę do ucieczki, jak nasłuchująca tych odgłosów na scenie siostra napadniętego; rozpaczliwemu jej okrzykowi, gdy z sąsiedniej izby wyrzucają człowieka w podartej odzieży, pokrwawionego: »To był Arnold!« — towarzyszą mimowolne okrzyki słuchaczy, zapominających, że są w teatrze, pod wrażeniem gry tak doskonale prawdziwej w każdyni szczególe!..

Nie rozpisujemy się więcej, lecz to, co rzekliśmy, wystarcza dla oświetlenia głównych zalet teatru Stanisławskiego.

Leo Belmont.

Sprawy kobiece.

W walce o byt.

(Opowiadania autentyczne).

1) Krawcowa.

(Dokończenie).

Z czasem nawet zdenerwowanie — które mi dotąd tyle sprawiało kłopotu, powoli ustąpiło. Długo jeszcze żyłyśmy tak z moją matką, która podobnie jak babka dopiero w 95 roku umarła. Na kilka lat przed śmiercią utraciła biedaczka wzrok, jednak pomimo tego straszego kalectwa była szczęśliwa i codziennie dziękowała Bogu, że jej dał tak dobre dzieci i tak spokojną i przyjemną starość. Mocna wiara, z jaką wierzyła całe życie w Opatrzność, pomagała jej zawsze do znożenia, choćby największych zmartwień.

Po czterech latach takiej pracy, zawiązałam stosunki z pierwszymi firmami i otworzyłam obok pracowni magazyn gotowych sukien. Staralam się zawsze pozyskać zaufanie moich pacodawczyń i to mi się całkiem udawało. Trzy zasady, jakich się w moim zawodzie zawsze trzymałam, pomogły mi bardzo w tym względzie.

Najpierw każda moja pracownica musiała pracować powoli a dokładnie i na to największy nacisk kładłam, bo szybkość sama po największej części z czasem przychodzi. Po drugie, zawsze dotrzymywałam słowa. Nigdy nie obiecywałam, jeśli wiedziałam napewno, iż terminu dotrzymać nie mogę. Obliczyłam zawsze z góry, ile np. w trzech tygodniach mogę zrobić sukien; dodawałam do tego dwa lub trzy dni na nieprzewidziane wypadki i wtedy odpowiadałam: »tak«, albo: »żałuję mocno, ale na ten czas nie mogę pani skończyć sukni«. Zauważyłam nawet, iż panie woła to »żałuję mocno«, niż przyrzeczenie, a niedotrzymanie słowa.

Wreszcie po trzecie, — kiedy już suknia była gotową, a tylko nieprzyszyte jeszcze rękawy i kołnierz prosiłam klientki do próby. Wtedy najłatwiej jest zauważyć najpierw przez krawcową, — jakieś usterki — które miuowolnie mogą się wkraść, i na czas poprawić — a uniknie się w ten sposób możolnego prucia i kilkakrotnego nieraz posełania i odsełania sukni.

Dla zamiejscowych klientek, które nie mogły próbować sukien, kazałam sobie według dobrze wziętej lub przysłanej miary, zrobić dokładne manekiny z drzewa i na nich mierzyłam suknie.

Pewna wysoka dama, dla której robiłam w ten sposób odrazu kilka balowych bardzo kosztownych toalet, napisała mi po ich otrzymaniu: »Pani jest prawdziwą mistrzynią, ani jednego ściegu nie trzeba było poprawiać!«! Mistrzynią nigdy nie byłam, byłam tylko dokładną.

Mnóstwo dziewcząt wyuczyło się u mnie krawieczyny i zdobyło w ten sposób środki do samoistnej egzystencji w życiu. I twierdzę stanowczo, że kobieta wykształcona, a pozostawiona bez środków do życia,

na żadnym polu nie zdobędzie własną pracą, tyle tak materyalnych środków, ja i uznania, zaufania i wdzięczności jak właśnie jako krawcowa. I te jedne jak i drugie korzyści zupełnie pokrywają te ciemne strony, jakie ten zawód posiada.

Mieszkanie moje było przepelnione kwiatami; klientki moje, bowiem, wiedząc, jak lubię kwiaty, zawsze starały się, bym codziennie miała świeże tak, iż zwłaszcza na wiosnę nie wiedziałam wprost co zrobić z taką ilością kwiatów. Otóż kwiaty i w wolnym czasie dobra książka, były moją najprzyjemniejszą rozrywką, innej nie pragnęłam.

Dzisiaj mam już 48 lat. Od kilku lat przeniosłam się do stolicy, by być bliżej mojej rodziny. W kółku moich braci i ich rodziny czuję się szczęśliwą. Zaoszczędzony kapitałik zupełnie mi wystarczy — by do śmierci nie troszczyć się o chleb powszedni i żyć bez troski o jutro. Mieszkanie moje, składające się z 3 niewielkich ale schludnych pokoików zupełnie wystarcza dla mnie i dla mojej często mnie odwiedzającej rodziny. Przyjaciółki i znajome zawsze starają się, bym nie potrzebowała siedzieć z założonymi rękami, lubię zresztą zawsze pracować. Siostra moja wyszła szczęśliwie za mąż, a ile razy ją odwiedzę, zawsze śmiejąc się, przypomina mi owe niepotrzebne prucie, którym ją zamęczałam. Jest bardzo gościnną i niezmiernie się cieszy, ile razy widzi mnie u siebie, i może mi dowieść, że w krawieczyźnie nie dorównywa mi — ale za to w sztuce kulinarnej jest niezrównaną. St.

Kronika techniczno-przemysłowa

Z zjazdu polskich górników. Zgłoszono wniosek następujący:

1) P. Karol Kołek wniosek o podjęcie wskazanych kroków celem najrychlejszego utworzenia szkoły górniczo-hutniczej w Zagłębiu Dąbrowskim.

2) Prof. Syroczyński o uzupełnienie Politechniki lwowskiej wydziałem górniczym.

3) Sekretarz inżynier Łukaszewski o wybór komitetu z 7 członków z prawem kooptacji dla wykonania uchwał obecnego I. Zjazdu, dla urządzania przyszłych zjazdów i połączonych z nimi wystaw górniczych. Wnioskodawca zaprojektował, aby następny Zjazd odbył się za lat 5 we Lwowie.

4) Starszy radca Bocheński o komunikowanie instytutowi fizyograficznemu Akademii Umiejętności, Uniwersytetom w Krakowie i we Lwowie, Politechnice lwowskiej, zarządowi Muzeum im. Dzieduszyckich we Lwowie i redakcyom dzienników fachowych wiadomości o ciekawych odkrywkach paleontologicznych w kopalniach polskich.

5) Inżynier Maurycy Werber o zjednoczenie wszystkich kopalni pod względem administracyjnym i technicznym w zarządzie jednego ministerstwa.

Wystawa dała zarówno laikowi, jak i fachowemu zwiedzającemu, przejrzysty i systematyczny obraz rozmieszczenia i wielkości przemysłu górniczo-hutniczego

Pierwsze galic. Towarzystwo akc.

36

poleca
swoje zna-
komite
wyroby
jako to:

Wódki polskie, Rozolisy, Likiery, Starka litewska, Nalewki, Miłucha, Rummy. SPECYALY: Absynt, John Bull, Maraschino, Maraschino słodzone.

SKŁADY: Pasaż Hausmana, pl. Kapitulny 3., pl. Bernardyński 2

Rafinerii spirytusu

we Lwowie

87

w Polsce. Do tego służą mapy, graficzne wykresy ważniejszych statystycznych danych, zebrane próbki produktów, oraz rysunki, plany i fotografie kopalń nasyżych.

»Przegląd Graficzny« mieścił się w trzech salkach na I. piętrze pałacu Spiskiego i jest dla uczestników Zjazdu dostępny, bezpłatnie za okazaniem odznaki lub karty uczestnictwa. W pierwszej sali na ścianie duża mapa Polski, na której kolorami oznaczono jest rozmieszczenie użytecznych minerałów, oraz miejscowości, w których się znajdują kopalnie lub huty, względnie rafinerie i wazelnie. W sali tej mieszczą się przedmioty wystawowe przemysłu węglowego z Królestwa i Galicyi, — oraz przemysłu naftowego. Następną salkę zajmuje najstarsza gałąź naszego górnictwa — dział solny. Dalej — ostatni, choć nie najmniej ważny. wosk ziemny (ozokeryt), oraz rudy żelaza, cynku i ołowiu. Oprócz tego tabele statystyczne i wykresy instytucji górniczych humanitarnych lub fachowych, stowarzyszeń akademickich etc.

Uchwalono: 1) Zjazd górniczy uznaje potrzebę założenia szkoły górniczej w zagłębiu dąbrowsko-karwińskim; 2) Uznaje potrzebę założenia nowego wydziału górnictwa i hutnictwa na politechnice we Lwowie; 3) Przyłącza się do wniosku dr. Palfingera w sprawie wyłączenia spraw górniczych z zakresu działania ministerstwa rolnictwa a przyłączenia agend władz górniczych do ministerstwa handlu, a zarządu wszystkich kopalni państwowych do ministerstwa skarbu; 4) Zjazd uznaje za bardzo pożądany wniosek st. radcy Bocheńskiego w sprawie przesyłania okazów mineralogicznych, geologicz. i paleontologicz. do nauk, zakładów kraj.; 5) przyłącza się do uchwał wszystkich towarzystw technicznych, aby naczelne posady techniczne obsadzone były przez techników a nie prawników; 6) Zjazd oświadcza się za wydaniem monografji Zjazdu a jej opracowanie porucza inżynierowi Kamińskiemu; 7) poleca utworzenie stałej komisji, mającej za zadanie badanie terenów, na których spodziewać się należy minerałów użytecznych, tudzież zalecanie tych terenów polskiemu kapitalistom lub krajowi; 8) Zjazd wybiera stałą delegację celem przeprowadzenia uchwał obecnego Zjazdu i urzędzenia w r. 1910 następnego Zjazdu w Warszawie lub Lwowie; 9) Wyraża życzenie aby utworzono organizację związkową górników i hutników, aby do tej organizacji włączone było biuro pośrednictwa dla praktyki w miesiącach letnich.

Na wniosek sekcji naftowej przedłożony przez referenta Sulimirskiego uchwalili Zjazd co następuje: 1) Zjazd wyraża przekonanie, że jest konieczne obniżenie zbyt wysokiego podatku konsumcyjnego od nafty; 2) wzywa Koło polskie, aby poczyniło energiczne starania celem obniżenia cen żelaza drogą zniżenia ceł dowozowych; 3) Zjazd zwraca się do Sejmu i Wydziału krajowego z gorącym apelem, aby zapomocą organizacji instytucji finansowej i magazynowej podjął nareszcie energiczną akcję w kierunku poparcia samoistnej organizacji producentów krajowych przez umożliwienie im magazynowania i zaliczkowania surowca.

Inż. Kontkiewicz z Królestwa prosił o poparcie »Przeglądu górniczego i hutniczego«.

Prof. Szajnocha zamknął zjazd, wskazując, że udał się on nadspodziewanie i przeszedł oczekiwania, a przyniósł trwałe rezultaty. Cechą zjazdu była wspólność narodowa, jedność zawodowa i poczucie koleżeństwa.

Ułatwianie przejścia ze szkół do pracy przemysłowej i handlowej. Zgłaszają się do »Biura Ligi Pomocy przemysłowej« we Lwowie rodzice i opiekunowie młodzieńców z prośbą o pomieszczenie ich w fabrykach, warsztatach lub handlu dla osiągnięcia rychłej niezależnego stanowiska, dla objawionego zamiłowania do tych zawodów lub t. p.

Fabrykanci krajowi — rękodzielnicy i kupcy narażają nieraz na trudności w znalezieniu odpowiednich inteligentnych młodych sił — przeto Biuro Ligi Pomocy przemysłowej na tej drodze uprasza Panów przemysłowców i kupców aby w razie zapotrzebowania uczniów zwracali się do Biura Ligi Pomocy przemysłowej (Lwów, ul. Słowackiego l. 18, które poleci im bezinteresownie odpowiednich kandydatów.

Dziewięciogodzinny dzień roboczy. Tytułem próby wprowadzono z początkiem roku bieżącego w warsztatach dróg żelaznych berlińskiej, magdeburskiej, poznańskiej i frankfurckiej 9 godzinny dzień roboczy, zamiast $9\frac{1}{2}$ lub 10-godzinny, obowiązującego poprzednio na pruskich drogach skarbowych — przez co czas trwania robót z 60 lub 57 godzin tygodniowo zmniejszono do 54. Że jednak płaca dzienna zmianie nie uległa, należało się przekonać, czy to ograniczenie czasu roboczego nie wpłynie na zmniejszenie ilości wykonanej pracy. Zmiany dokonano najpierw w Bawaryi, wskutek przedstawienia tamtejszego ministeryum komunikacji, wprowadzając od lipca 1905 r. dziewięciogodzinny czas roboczy; pracownicy dzienni otrzymali zapłatę dawniejszą, ze względu przeto na godziny osiągnęli podwyżkę 5- lub 10-procentową. Że jednak cena różnych robót nie zmieniła się, przeto robotnicy powinni wykonywać tyle roboty co i dawniej — z czego wynika większy pośpiech; nie jest jednak wzbronione zajmować się $9\frac{1}{2}$ lub 10 godzin, jak poprzednio.

W inny zupełnie sposób rozwiązana została ta pałaca sprawa w Stanach Zjedn. Am. Półn., tam bowiem, przekonawszy się, że zmniejszenie w tygodniu godzin roboczych z 60 na 55 nie wpływa bynajmniej na zmianę ilości wykonanej pracy, robotnicy przez pierwsze 5 dni tygodnia zajmują się jak dawniej po 10 godzin dziennie, lecz w sobotę są już od południa uwolnieni — zyskując owe 5 godzin. Robotnik mając pół dnia wolnego czasu, może zająć się swemi osobistymi sprawami, lepiej odpocząć i t. p., pomimo, że traci jedną godzinę odpoczynku, gdyż $9 \times 6 = 54$ a $10 \times 5 + 5 = 55$.

Próby z lekkimi lokomotywami i wozami motorowymi w Austrii. Ruch na liniach lokalnych jakoteż ruch lokalny na kolejach głównych odbywa się dotąd przeważnie zapomocą ciężkich lokomotyw, co nie jest rzeczą ekonomiczną. Jedni oświadczenia się zatem za używaniem do tych celów lekkich lokomotyw, inni żądają używania wozów motorowych.

Już przed kilkoma laty na czeskiej kolei lokalnej przedsiębrano próby z trzema parowymi i jednym benzynowym wozem motorowym, lecz wyniki prób były

W. Primus i S. Jglicki

Lwów, ul. Jagiellońska l. 12.

Materje na meble, portiere, firanki, story, dywany, chodniki. Meble do salonów, jadalń, sypialń i t. p.

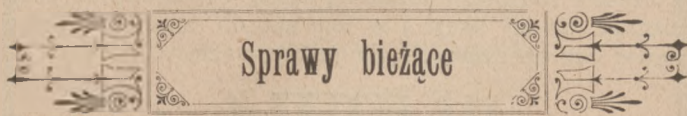
Tapety.

Własna pracownia tapicerska.

wprost niezadowolające. Wozy użyte wprost niedopisały i musiały i musiały być z ruchu usunięte. Licznie, w ostatnich latach przeprowadzone udoskonalenia wozów motorowych, skłoniły austriackie ministerstwo kolejowe do zainaugurowania nowych próbnych jazd. Rozchodzi się obecnie o doświadczenia, o ile tak pod względem bezpieczeństwa ruchu, jak i ekonomicznym na jednych i tych samych liniach lekkie lokomotywy są lepsze od wozów motorowych, ewentualnie odwrotnie. Próby przeprowadzają się na wiedeńskiej kolei przedmiejskiej od 1. maja b. r.

Międzynarodowy kongres rolniczy odbędzie się w Wiedniu w dniach od 21. do 25. maja 1907 r. Kongres obejmować będzie zebrania ogólne, obrady fachowych sekcji, względnie grup, dalej wycieczki i oględziny przedsiębiorstw, tudzież zakładów rolniczych.

Zgłoszenia udziału w kongresie przyjmuje do 31. marca 1907 kancelarya kongresu, Wiedeń I. Schaufelgasse 6. Wkładka udziałowa wynosi 20 K.

Drożyzna mieszkań.

(Dokończenie).

Należałoby domom takim, stawianym przez takie Towarzystwa udzielić przez szereg lat 20—30 zupełne uwolnienie od podatków z dodatkami — tak, że w ten sposób cały nowy ruch budowlany zwolna przeszedłby w ręce instytucji takich pozostających pod dozorem władz publicznych, a temsamem lokatorzy mieliby możliwość bezpośredniego wpływania na cenę nowych mieszkań, możnaby ruch budowlany znacznie spotęgować, a miałoby się pewność, że środki publiczne nie idą do kieszeni prywatnych, lecz że są użyte rzeczywiście w celu ulżenia ludności.

U nas uwolniono na szereg lat domy robotnicze od podatków z dodatkami, nawet od tych, które dziś płać zwyczajne nowe domy w ciągu pierwszych 12 lat uwolnienia od podatków — przywilej ten udzielono jednak tylko pod warunkiem, że dochód z domów nie będzie wyższy od pewnego maksimum, które dla każdej prowincji zostaje osobno oznaczone przez rząd z reguły 5%—6½%.

Ustawa ta o domach robotniczych dotąd nie miała żadnego praktycznego znaczenia — bo po pierwsze zakres tej ustawy ograniczony jest do mieszkań robotniczych, a więc do mieszkań pod względem administracji najuczulniejszych — a powtóre ustawa ogranicza dochód z takich domów, a więc już z góry tworzy gorsze warunki dla przedsiębiorcy, niż posiada je dziś przy budowie zwyczajnych domów, które dziś przynoszą stosunkowo więcej, a co ważniejsza ustawa nie daje równocześnie funduszy dla budowy domów.

Z czasem stowarzyszenia robotnicze jak Kasy chorych, zakłady ubezpieczeń na starość, (w razie wprowadzenia w Austrii obowiązkowego ubezpieczenia na starość). Zakłady ubezpieczeń od wypadków, Kasy

oszczędności etc. lokowałyby w takich Towarzystwach część swej gotówki. Towarzystwa takie należycie administrowane coraz więcej zyskały by zaufania i setki milionów oszczędności z czasem lokowanoby w takich instytucjach. Podobne instytucje nie obliczone na zysk, gdzie lokują dziesiątki i setki milionów różne instytucje publiczne, są za granicą wszędzie, coraz więcej czynności rozwijają w Niemczech, Anglii, Francji etc. — wprawdzie bez tak daleko idących ulg ustawowych co do podatku mieszkaniowego, bo też nigdzie nie potrzeba tych ulg w tym stopniu, jak u nas gdzie podatek z dodatkami czyni 50% czynszu.

Pilną jest potrzeba zakładania stowarzyszeń budowlanych, nieobliczonych na zysk, a pozostających pod kontrolą publiczną, dla którychby już z ustawy państwo i kraje dostarczały znacznie większego kapitału, przyczem udziałowcy, t. j. interesowani bezpośrednio lokatorzy, względnie gminy, stowarzyszenia, korporacje dostarczyłyby tylko 5—10% kapitału potrzebnego. Akcja taka mogłaby tylko na ten wypadek być skuteczną — gdyby się inwestowało znaczne kapitały, gdyby więc państwo i kraje poświadczyły na ten cel znaczniejsze fundusze, możnaby w tym celu wydawać obligacje z gwarancją kraju, państwa etc., lub inne podobne papiery, jak to ma miejsce już przy kolejach lokalnych. Jeszcze raz powtarzamy, że należałoby nadto w drodze odpowiednich ustaw zabezpieczyć się przed wyzyskiem ze strony właścicieli gruntów budowlanych, mianowicie należałoby się zabezpieczyć przez zakupno kompleksów znacznych i t. p. — że właściciele gruntów budowlanych, przez podniesienie ceny tych gruntów nie udaremnią akcyi obniżenia ceny mieszkań.

Tworzenie takich Towarzystw jeszczeby kwestyją nie rozwiązało, wiadomą jest bowiem rzeczą, że u nas asosowa kapitału nawet dla wielkich rzeczy idzie stosunkowo wolno. Zastępstwa dla gmin i krajów wybierają kurye uprzywilejowane, więc też reprezentacje te uprzywilejowane będą tworzyły hamulec przeciw tego rodzaju akcyi na większą skalę, a wreszcie cena placów, materiałów budowlanych i położenie miast nie wszędzie pozwalają na akcyę taką na większą skalę.

Należałoby tedy także bezpośrednio działać i przeciw wadze właścicieli przeciwstawić przymus państwowy.

Już dzisiejsza ustawa przemysłowa upoważnia rząd do ustanowienia ceny maksymalnej na niezbędne środki żywności. — Nie byłoby żadnej przeszkody teoretycznej, ażeby w granicach rentowności przyzwoitej, a więc w granicach n. p. dochodu 5% z domów, były wyznaczone z góry ceny za mieszkania mniejsze i średnie na szereg lat zapomocą odpowiednich organizacji, zbliżonych do organizacji polubownych, stworzonych w sporach między pracodawcami z jednej — a robotnikami z drugiej strony, należałoby w sposób odpowiedni wybór tych komisji, a przynajmniej superarbitra otoczyć takimi kautelami, ażeby się cieszyły powszechnem zaufaniem i dały gwarancję zupełnej bezstronności, należy zatem zapewnić zupełną bezstronność komisji, a skład jej musiałby być taki, ażeby można indywidualizować należycie każdy pojedynczy wypadek — komisja musiałaby mieć egzekutywę, bo inaczej nie mia-

MLECZARNIA.

Kawa soplicowska, (10 ct. szklanka z bułką) śniadania, obiady i kolacje (abonament od 12 złr. miesięcznie). — Codziennie kuchnia jarska i mięsna (potrawy wyłącznie na maśle).

Pisma warszawskie, krakowskie i lwowskie.

Marya Mroczkova, Lwów, ul. Mikołaja 3

Napoje bezalkoholowe — Ceres (wina owocowe).

łaby żadnego wpływu — zmniejszyłaby się wtedy może ta gonitwa za sklepami i mieszkaniami, to podkupywanie ze strony współobywateli, ta nielojalna i niemoralna konkurencja, zmniejszyłaby się lichwa mieszkaniowa, nikomuby się przytem krzywda nie działa, budowa domów nie przedstawiałaby wprawdzie spekulacji, lecz przedstawiałaby na wszelki wypadek spokojną lokację na stopę wyższą o $\frac{1}{2}$ —1% od lokacji w kasach oszczędności.

Równocześnie musiałby być podatek czynszowy skontyngentowany tak, by każdy mógł zupełnie swobodnie podawać rzeczywisty czynsz bez obawy kary lub podwyższenia podatku. Odpowie kto, że to są na daleką przyszłość, wykonalne może dopiero, gdy reprezentacje państwa, kraju i gmin będą wybierane wedle zasad powszechnego, równego, bezpośredniego i proporcjonalnego prawa wyborczego, ale pytanie zachodzi, co teraz robić? Na to odpowiedź prosta, chcąc cokolwiek stworzyć, trzeba się organizować.

Stowarzyszeniom zorganizowanych właścicieli należy przeciwstawić stowarzyszenie zorganizowanych lokatorów — trzeba organizować się i stawiać żądania, a wtedy się coś osiągnie — kto nie żąda, ten nic nie dostaje.

Należy niezależnie od takiej organizacji starać się o wprowadzenie jak najspiesniejsze w życie udziałowego stowarzyszenia budowlanego dla małych mieszkań,

najwyżej 2 pokoje i kuchnia, choćby na małą skalę, właściciel udziału może mieć przyzwoity dochód 4 - 5% od włożonego kapitału, ale statut musi zarazem wykluczyć wszelkie remuneracje i tantiemy dla członków dyrekcyi tak, by spekulacja na zysk była raz na zawsze wykluczona, udziałowcy będą mieli pierwszeństwo przy najmnie mieszkań, tak by możliwie najwięcej udziałów się zebrało. — W ten sposób może się łatwo zebrać w krótkim czasie pewna kwota n. p. około 100.000 koron przy pomocy gminy, Kasy oszczędności i kraju można budować na razie za jakie 300.000 — 400.000 koron, należałoby równocześnie ruszyć z miejsca sprawę budowy domów robotniczych dla robotników, mniejszych przemysłowców, kupców, rzemieślników, dla mniejszych urzędników itp. przez gminę i Kasę oszczędności.

Należałoby obok tego poruszyć sprawę budowy domów dla służby publicznej, dla sług i urzędników, z funduszy ministerstwa skarbu, ministerstwa sprawiedliwości, handlu, poczt i telegrafów, ministerstwa kolei, z czasem możnaby pocztową Kasę oszczędności przyciągnąć do tej akcji i w ten sposób znaczny postęp, nawet bez specjalnych ulg ustawowych.

EDMUND LIBAŃSKI

ZAPRZYSIĘŻONY INŻYNIER CYWILNY
Z UPOWAŻNIENIEM RZĄDOWEM

Lwów, ul. Supińskiego 6 A.

przeprowadza i wykonuje wszelkie roboty wchodzące w zakres
miernictwa, inżynierii budownictwa lądowego i wodnego a to:

1. Wszelkie, pomiary, plany dla podziału gruntów, lasów, parcelacji, komasacji, oraz sprawdzenia i regulacji granic.
2. Plany niwelacyjne i projekty regulacji rzek, potoków jakoteż osuszenia lub nawadniania gruntów, oraz projekty dla przemysłowego wyzyskania sił wodnych.
3. Trasowania i projekty dróg, mostów, oraz kolejek polnych, leśnych i gospodarczych.
4. Projekty budynków wiejskich i miejskich, oraz zakładów przemysłowych.
5. Zdjęcia i projekty dla regulacji i asanacji miast.
- 6: Wszelkie oszacowania, w powyższym zakresie.
7. Udziela porady w sprawach technicznych, inżynierskich, budowlanych i przemysłowych.
8. Udziela informacji w sprawach wynalazków i patentów.

Koszta czynności robót poruczonych normalne, według ustawowo obowiązujących taryf i odnośnych przepisów, lub też wedle umowy.

Do sprzedania.

- 1 Motor 30 Hp benzynowy mało używany.
- 1 Dynamo kompletne 80 volt, 120 Amp.
- 1 Kocioł parowy stojący, jak nowy 2'90 wysoki 1'20 obw., 23'50□ powierzchnia ogrzania.
- 1 Młot transmisyjny nowy 350 klgr. ciężar udeżenia.
- 2 Tokarnie do kół toczenia.
- 3 Tokarnie Egalizirki 2-4 m. długość toczenia.
- 1 Motor naftowy 3 Hp. Urządzenie giserniane, wentylator, kuplak, młynek, skrzynki i kranik.
- 3 Hyblarki stolarskie. 1 Pila taśmowa. 4 Bormaszyny.

Wszystko bardzo tanio do nabycia.

Bliższe informacje przez Administrację „Przemysłowca“, Lwów, Akademicka 26.

WYTWORNA ILUSTRACJA TYGODNIOWA - -

„ŚWIAT“

KILKADZIESIĄT ILUSTRACJI W KAŻDYM NUMERZE, KARTY ALBUMOWE, POWIEŚCI, NOWELE, ARTYKUŁY Z ŻYCIA I SZTUKI. KWARTALNIE 6 K. KRAKÓW, ZYBLIKIEWICZA 1.

Impregnowane

płótna nieprzemakalne

(wańtuchy — Wasserdicht)

na płachty nieprzemakalne z uszyciem i okuciem po 2 kor. za 1 m² poleca

I. galicyjska fabryka worków i płócien impregnowanych

Jan Bieniek w Dębicy.

NAFTA

== Organ Krajowego Towarzystwa naftowego ==

wychodzi we Lwowie, dnia 8. i 22. każdego miesiąca.

pod redakcją dr. Stefana Bartoszewicza i prof. Rom. Zaleskiego.

Podaje wytyczny pogląd na całość przemysłu naftowego, zamieszcza źródłowe i dokładne wiadomości o ruchu wiertniczym w Galicji, podaje produkcję ropy z uwzględnieniem poszczególnych miejscowości i szybów, zawiera dalej obfity dzia-
statystyczny, artykuły z zakresu techniki wiertniczej i rafinerijnej, prace z dziedziny ustawodawstwa naftowego, wiadomości o stanie przemysłu naftowego w innych krajach i obszerną kronikę.

Prenumerata roczna wynosi 12 koron.

Redakcja i administr. we Lwowie ul. Słowackiego 1. 3.

Przegląd - Techniczny

Tygodnik poświęcony sprawom techniki i przemysłu.

Adres Redakcyi i Administr.:
Warszawa, Włodzimirska 3.

PRZEDPŁATA:

W Warszawie: rocznie 10 rub., półrocz. 5 rub., kwartalnie 2'50 rub.; z przesyłką rocz. 12'—, półrocz. 6'—, kwart. 3'— Numer pojedynczy 30 kop.

CENA OGŁOSZEŃ:

Jednorazowo za całą stronę rb. 13, za półstr. 8'—, za ćwierć str. 4'—, za jedną ósmą 2'50, za jedną szesnastą rub. 1'50.

Wiedeński Bank Związkowy

FILIA WE LWOWIE

Kapitał akcyjny:
kor. sto milionów.

Fundusze rezerwowe:
kor. dwadzieścia
osiem milionów.

L W Ó W

we własnym gmachu
przy ulicy

Jagiellońskiej 1. 3.

Tel. nr. 57 Dyrekcja
Tel. nr 358 Kantor
wymiany

Zakład centralny:
WIEDENŃ.

FILIE: Aussig n/Ł.
Bernu, Budapeszt, Czer-
niowce, Cieplice, Frie-
dek-Mistek Grac, Kon-
stantynopol, Proście-
jów, W Praga, Neu-
stadt i St. Pölten. 12
kant. wym. i kas de-
pozyt. we Wiedniu.

Załatwia wszelkie interesa bankowe, oraz transakcje w zakresie kantorów wymiany wchodzące a mianowicie:

Przyjmuje wkładki w rachunku czekowym i w rachunku bieżącym. Przyjmuje wkładki na 3'6 prc. książeczki wkładkowe. Oprocentowanie rozpoczyna się z dniem następnym po złożeniu wkładki, a kończy się podniem poprzedzającym podjęcie wkładki. Podatek rentowy opłaca Bank z własnych funduszy.

Eskontuje weksle, otwiera kredyty i udziela zaliczki na podkład papierów wartościowych.

Przeprowadza wszelkie obroty giełdowe na targach krajowych i zagran. **Kupuje i sprzedaje papiery wartościowe**, waluty i przekazy na zagraniczne miejsca.

Wydaje listy kredytowe na wszystkie kraje.

Wymienia kupony i wylosowane papiery wartościowe.

Inkasuje weksle we wszystkich miejscach krajowych i zagranicznych.

Przechowuje papiery wartościowe i zarządza nimi.

Ubezpiecza papiery wartościowe przed stratami z wylosowania.

Rewiduje bezpłatnie numera losów i innych papierów wartościowych, podlegających losowaniu.

Najkorzystniejsze warunki. — Pilne czuwanie nad interesami klienteli. Ułatwienia wszelkiego rodzaju, umożliwione doświadczeniem i rozgałęzionymi stosunkami w całym świecie kupieckim.

Zakład zastawniczy udziela zaliczek na kosztown. i papiery wartość.

SPÓŁKA NAFTOWA

„RYPNE”

Stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką
dla eksploatacyi terenów naftowych
 na których już nabyła prawa górniceze.

(W pierwszym rzędzie Rypne, obok Niebytowa.)

Skład Rady zawiadowczej:

Załoziecki Roman, profesor, <i>prezes.</i>	Dr. Bałlaban Teodor, lekarz, <i>wiceprezes.</i>
Dr. Bartoszewicz Stef., sekr. kraj. Tow. naft.	Dr. Diamand Bernard, dyrektor rafinerji.
Marya Narkiewicz-Jodko, właśc. dóbr.	Podhorodecki Włodzimierz, architekt.
Dr. Ungar Wiktor, adwokat.	Dr. Wittlin Bernard, adwokat.
Inż. Wolski Wacław, przemysłowiec.	

Skład Komisji rewizyjnej:

Dr. Władysław Stesłowicz, sekretarz lwowskiej Izby handlowo-przem.	Dr. S. Wassermann, adwokat.
	Alfred Głowiński, właściciel dóbr.

Skład Dyrekcyi:

Dr. Edward Bilien, adwokat. Lwów.	Inż. Edmund Libański. Lwów.	Arnold Horowitz, przemysłowiec. Rypne.
--------------------------------------	--------------------------------	---

Blizszych wyjaśnień udzielają i przyjmują zgłoszenia do udziału w Spółce:
 członkowie Dyrekcyi oraz Administracya „PRZEMYSŁOWCA”.

Wpisowe do Spółki wynosi 10 koron.

Udział jeden . . . 200 „

Czasopismo techniczne

Organ Tow. politechn. we Lwowie.
Ogólnego zbioru rocznik XXIX.

Wychodzi dnia 10. i 25. każdego miesiąca.

Przedpłata z przesyłką pocztową wynosi:
w Austrii rocznie 18 kor., w Niemczech
15 mk., w Rosyi 7 rb.

Numer pojedynczy kosztuje 1 kor.

Redakcyja i administracyja

znajduje się

przy ulicy Zimorowicza l. 14. (II. p.)

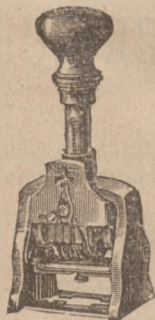

Artyst. zakład rytowniczy

MAKSA GLASERMANA

23 Lwów, ul. Sykstuska l. 17

wykonuje gustownie i tanio:

stampilie kauczukowe
i metalowe, tablice i na-
pisy z metalu lane i mo-
siężne grawirowane,
numeratory i stemple
datowe, marki pieczęt-
kowe, odznaki dla stra-
ży, obcęgi do plomb
i t. p.

14 Kosztorysy bezpłatnie.

65

FABRYKA produktów chemicznych i farb TOWARZYSTWA z o. p. BRODY-DWORZEC

poleca:

Farby wodne we wszelkich kolorach.

Farby dla konstrukcyi żelaznych.

Farby dla konserwowania konstrukcyi
drzewnych.

Farby emaliowe różnych gatunków.

Farba krzemionkowe (Silicat).

Farby dla maszyn parowych.

Farby dla wagonów kolejowych.

Glazury dla browarów i gorzelń.

Lak izolacyjny dla przewodów elektr.

*Fabryka rozpocznie stopniowo też wyrób
innych farb i produktów chemicznych.*

Fabryka surogatów kawy w Horodence,
poszukuje kilku zdolnych podró-
żujących agentów handlowych, pracujących
wyłącznie w dziale artykułów spożywczych.

Tkálnia korceżyńskich płócien domowych i czysto lnianych webowych

stosownych na Koszule. Przascieradla bez szwu.

Dymy, Ręczniki, Dreliszki, Ścierki i t. p.,
Kamgarny, Szewioty, bardzo doborowe ma-
terye na jesienne i zimowe ubrania dla
Mężczyzn, Dam i Dzieci.

Po umiarkowanej cenie poleca i wysyła
próbki z oceną na żądanie darmo i oplatnie

Tkálnia płócien Józefa Jórasza

„Pod opieką Najśw. Rodziny“

w Korczynie (obok Krosna).

36 Pierwsza 5

Krajowa Fabryka
wytrobów masarskich

A. Finkelsteina

we Lwowie

plac Gołuchowski l. 2.

poleca swe znane wyroby

wędlin, salami i t. d. 57

Patenty

na wynalazki

wyjednywa 15

Kazimierz Ossowski

Biuro patentowe

Petersburg, Wozniesieńskijskij pro-
spekt 3.

65

Poszukuję motoru
benzynowego 10 KP

Wysocki Lwów, Długo-
sza 33.

600-800 koron da
człowiek
młody, żonaty, inteligentny
(uniwersytet), Królewski za
wytrobienie odpowiedniej po-
sady. — Pożądane zajęcie
w cukrowni. — Świadectwo
z odbytej kampanii w cha-
rakterze chemika posiada.
Oferty z warunkami do 1.
września: Zakopane, poste-
restante „Interes“.

Golezowska fabryka cementu portlandzkiego Golezów

Najlepsze polecenia na żądanie do usług

(stacya kolei, poczta i telegraf na miejscu).

Roczna produkcya 1,200,000 — 1,500,000 etn. metr. portland-cementu.

7

Zawsze jednostajny — pierwszej jakości — najprzedniejszej miakości.

132 Przewyższa znacznie przepisy normowane przez Stow. austriackich inżynierów i architektów. 58

SPECYALNOŚĆ: cement do wyrobu posadzek i kamienia sztucznego
rur i dachówek cementowych.

Upraszamy uprzejmie o powoływanie się przy zamówieniach na ogłoszenia „Przemysłowca“.

Spółka kredytowa budowniczych

stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką
we Lwowie ul. Hetmańska I. 12. p. I.

Dostarcza swoim członkom wszelkich materiałów budowlanych wagonowo i w różnych ilościach jako to: Wapno, cegłę, cement, gips, wapno hydr., drzewo budulcowe, żelazo, blachę, piece katłowe, cegłę i glinę ogniotrwałą, płytki kamionkowe, cementowe wyroby, asfaltowe wyroby, kamień tarnopolski, trembowelski, polański i demiański, patent. drzwiczki kominowe i wentylacje, powłocze ciepła do pieców oszczędzające 50%, paliwa, płyty słomiane i gipsowe, posadzki deszczułkowe i ksyolitowe nieprzemakalne i t. d. Udziela kredytów na weksle, skrypta dłużne, hipoteki, cesye i t. d. składa za swych członków kaucyje budowlane. Przyjmuje wkładki oszczędności na 4 $\frac{1}{2}$ %.

Od udziałów płaci dywidendę; dotychczas płaciła zawsze 5%. Z czystych zysków tworzy fundusz zaopatrzenia dla wdów i sierót po członkach. Statuty, wszelkie ceny i wyjaśnienia udziela zawsze najchętniej

Zarząd.

Wodociągi

dla miast, gmin, folwarków, fabryk, ogrodów, gmachów publicznych, domów prywatnych itd.

Poszukiwanie i uchwycenie źródeł. — Ustawianie pomp.

Instalacje domowe z klozetami i łazienkami. Łaźnie, mechaniczne pralnie, suszarnie i t. d.

projektuje i wykonuje

Aleksander Wiktor Świetlik

we Lwowie, Szopena 6. Telefon Nr. 737.

Egzaminowany maszynista

oraz monter różnych konstrukcyj maszyn, obznajmiony również z instalacjami oświetlenia elektrycznego poszukuje posady.

M. M. poste restan. Borysław.

Amoniak chemicznie czysty

(Liquor ammon. caust. purris.)

o ciężarze gatunkowym 0·96 0·96 (Ph. VII.) i 0·910
(24° B.) — wyrabia 35

Gazownia Miejska we Lwowie.

Cennik na żądanie.

65

Rządowo

uprawniona

Fabryka wód mineralnych

sztucznych i specjalnie leczniczych

37

pod firmą

14

K. Rząca i Chmurski

w Krakowie, ul. św. Gertrudy 4.

wyrabia pod kontrolą Komisji przenysłowej Tow. lek.
Krak. polecone przez toż Towarz.

Wody mineralne

odpowiadające składem chemicznym wodom: Bilińskiej, Gieshüblerskiej, Selterskiej, Vichy, Marienbadzkiej, Hamburg, Kissingen tudzież

specjalnie lecznicze

jak: litową, bromową, jodową, żelazistą, kwaśną, oraz wody lecznicze normalne z przepisu prof. Jaworskiego.

Sprzedaż cząstkowa w aptekach i drogueryach.

Cenniki na żądanie franco.

Główny skład

65

we Lwowie w aptecce J. Wiewiórskiego

ul. Halicka 5.

Pierwsza krajowa fabryka akumulatorów

SYSTEMU DR. Z. STANECKIEGO

Lwów, ul. Kopernika I. 46.

PRAWO patentowe zastrzeżone we wszystkich krajach Europy i w Stanach Zjednoczonych Ameryki północnej.

PIERWSZORZĘDNE referencje oraz opinie największych powag naukowych i fachowych.

UZNANIE znakomitych rezultatów osiągniętych praktycznie na olbrzymiej baterji funkcjonującej w Zakładach elektrycznych król. stoł. m. Lwowa.

Dostarcza wszelkiego rodzaju akumulatory od najdrobniejszych do celów prywatnych, medycznych, naukowych, rolniczych i przemysłowych, jako też największe baterje do oświetlenia i przenoszenia siły. Akumulatory przenośne do automobilów, oświetlenia wozów itp. Informacje, porady techniczne i kosztorysy bezpłatnie.

Skład maszyn do szycia, rowerów, gramofonów oraz zegarków złotych, srebrnych i towarów jubilerskich. **Józef Becher w Stryju.**

Założona w r. 1884.

Pierwsza krajowa fabryka wyrobów koszykarskich

A. Koniewicza,

Lwów, ul. Batoiego 1. 12.

Zaszczytnie odznaczona na wszystkich wystawach krajowych.

Wielkie magazyny, sprzedaż hurtowna i drobiazgowa.

CENY TANIE.

Na składzie zabawki wyrobu krajowego, meble bambusowe, wózki dziecięce i t. p.

12 Krajowy Związek Przemysłowy 15

AGENCYA HANDLOWA WYDZIAŁU KRAJOWEGO

we Lwowie, ulica Chorążczyzny 1. 17.

Przyjmuje zastępstwa fabryk krajowych i utrzymuje agencję handlową. Pośredniczy w eksporcie wszystkich kraj. produktów.

UTRZYMUJE BAZARY KRAJOWE:

we Lwowie, Hotel Georgea, — w Krakowie, Rynek główny 1. 20, w Nowym Sączu, ul. Krakowska 1 7 — w Przemyśle, ul. Franciszkańska

które polują

sukna, płótna, drelichy, barchany, makaty, kiliny, wyroby koszykarskie, zabawki i wogóle wyroby krajowego przem. jak fabrycznego jak i domowego.

Informuje w kwestyach rodzinnego wytwórstwa i handlu.

15

14

Architekci

J. SOSNOWSKI & A. ZACHARIEWICZ

krajowe przedsiębiorstwo robót betonowo-żelaznych konstrukcyje ogniotrwałe, żelazno-betonowe - - - -

(BETONS ARMÉS)

Systemu Hennebicque.

EXPOSITION UNIVERSELE 1900.

GRAND PRIX

Wystawa Jubileuszowa we Lwowie 1902

zaszczytne uznanie.

STROPY, MOSTY, TUNELE, FUNDAMENTA, KANALIZACYE, ZBIORNIKI, FABRYKI, MŁYNY, PILOTY BETONOWE i t. p.

Wstępne projekta i przedmiary bezpłatnie.

Lwów, ul. Na Błonie 3.

FILIA

Kraków, ul. Szpitalna 17.

Telefon 470.

65

JÓZEF GORECKI

Fabryka siatek, mebli, konstrukcyi żelaznych i wyrobów ornam. kutyeh **W KRAKOWIE,**

ul. św. Wawrzyńca 1. 26. — Telefon Nr. 277.

Magazyn: ul. Starowiślna 1. 44 (parter).

wykonuje wszelkie roboty ornamentalne, kute, konstrukcyjne budowlane i plecionki z drutu, **drutowe kraty do ogrodzenia** ogrodów, lasów, podworców, zwierzyńców itp. **siatki do przesypywania piasku i ochronne do okien,** **Łóżka żelazne** zwykłe i angielskie z materacami sprężynowymi oraz wkłady sprężynowe do łóżek drewnianych. — **Drut kolczasty i »Wzdętochrony«** do ratowania koniczyną wzdętego bydła. — Ceny przystępne kosztorysowe. — Termin ściśle zachowany. — Cenniki na żądanie darmo i opl.

Adres telegramów:

JÓZEF GORECKI - KRAKÓW.

Upraszamy uprzejmie o powoływanie się przy zamówieniach na ogłoszenia „Przemysłowca”.

WODOCIĄGI

dla miast, gmin, folwarków, fabryk, ogrodów, gmachów publicznych,
domów prywatnych i t. d.

Poszukiwanie i uchwycenie źródeł. Wiercenie studzien. Ustawianie pomp.
Instalacje domowe z klozetami, łazienkami i d.

projektują i wykonują:

Inż. Leonard Nitsch i Ska, Kraków, ul. Kolejowa l. 18.

Najlepsze referencje z dotychczas wykonanych robót. — Kosztorysy bezpłatnie.

Ogrzewanie

wszelkich systemów

I WENTYLACYE

Łaznie, Mechaniczna pralnie, suszarnie i t. d.

Po tym
szyldzie
poznaje się
sklepy

w których
sprzedaje się
Singera
maszyny do
szycia

Singer Co. Tow. Akc. maszyny do szycia

Lwów, Plac Halicki. filia Grodecka 30.

Nowe tereny ropnośne w Galicyi.

Tereny naftowe w Rypnem

(Opis wraz z orzeczeniem rzeczoznawców
prof. Tietze'go i prof. Zubera.)

(Z MAPĄ TERENU ROPNOŚNEGO.)

Do nabycia w Dyrekcyi Spółki naftowej „Rypne”
(Lwów 3-go Maja 5) oraz w Administracyi Przemysłowca
bezpłatnie.

Patenty

na WYNAŁAZKI WYJEDNYWA

inż. St. Dzbański

Wiedeń, Lindengasse Nr. 2.

Międzynarodowe biuro
patentowe.

Fizykalno-dyetyetyczna lecznica

Dr. Tarnawskiego w Kossowie

za Kołomyją stacya kolejowa Zabłotów

otwarta do końca października.

Franciszka Jchniowskiego

we Lwowie ul. Batoiego 4.

poleca szynki uznane ogólnie za najlepsze w smaku
oraz wszelkie inne wędliny, niezrównanej dobroci
również wielki zapas smalcu i słoniny. 85

Karol Hornung

Łwów, Szpitalna 40.

Telefon nr. 353.

Parowa fabryka stolarska

wykonuje roboty budowlane, posadzkowe, urządzenia kościelne
i szkolne, tak w miejscu jak i na prowincye
po umiarkowanych cenach. 65